

סוגיה ח: דיני תחומין (4): גחלת ושלחבת

*

רקע

המשנה מחלקת בין גחלת לבין שלחבת. לגחלת יש ממשות ודינה כחפץ לכל דבר, לשלחבת אין ממשות, ואין עליה חלויות החלות על חפצים.

מקורות

- א. לט. "מתני' הגחלת כרגלי הבעלים... כגון דאדייה אדויי לרה"ר"
- ב. רמב"ם הל' שביתה יום טוב פ"ה הט"ז
- ג. שו"ע סי' שצז סע' יג ומשנה ברורה

הסבר הסוגיה

"הגחלת כרגלי הבעלים ושלחבת בכל מקום". [משנה לט.]

המשנה והברייתא מחלקות בין גחלת לשלחבת. לגחלת יש ממשות, ולכן מועלין בה, אסור ליהנות ממנה אם היא של עבודה זרה או של מודר הנאה, יש בה איסור הוצאה מרשות לרשות, והיא קונה שביתה ביום טוב כרגלי בעליה. לשלחבת אין ממשות, ולכן אין מועלין בה, מותר ליהנות ממנה אם היא של עבודה זרה או של מודר הנאה, ואינה קונה שביתה ביום טוב.

הרמב"ם והטור מנסחים את ההלכה בדרך שונה. הם אינם אומרים שאין בשלחבת קנין שביתה, אלא הרמב"ם [פ"ה הט"ז] פוסק: "הגחלת כרגלי בעליה לא כרגלי השואל, והשלחבת כרגלי מי שהיא בידו", והטור [סי' שצז] פוסק: השלחבת שאדם מדליק בה כרגלי המדליק לפי שאין בה ממש שתקנה שביתה עם בעליה". צריך עיון מדוע הם מנסחים את ההלכה בצורה זו.

הלכה

השו"ע [סי' שצז סע' יג] פוסק: "לקח מחבירו ביום טוב גחלת לא יוליכנה אלא כרגלי הנותן אבל אם הדליק נר או עץ משלחבת חבירו הרי הוא כרגלי זה שהדליק".